

Kajaanin kaupunki

Kajaanin kaupungin organisaatorakenteiden tarkastelu, Kajaanin kaupungin koulutusliikelaitoksen organisaatiomuutos

Valmistelutyöryhmän esitys, 5.9.2025

Valmistelutyöryhmän valmisteluvaiheiden eteneminen

- Kaupunginhallituksen kokouksen 13.5.2025 päätös § 98
- Kajaanin kaupungin valtuustoryhmien puheenjohtajat ovat linjanneet kokouksessaan 24.4.2025, että Kajaanin kaupungin organisaatorakenteiden tarkastelu aloitetaan keväällä 2025 ja ensimmäisessä vaiheessa tarkastellaan Kajaanin kaupungin koulutusliikelaitoksen organisaatiomuutosta sisältäen Kuusamon ja Vantaan toiminnot osana liikelaitosta. Tarkastelun tavoitteena on, että koulutusliikelaitoksen organisaatiomuutos tulisi voimaan 1.1.2026. Käytännössä kyse on koulutusliikelaitoksen mahdollisesta purkamisesta ja toisen asteen koulutuksen siirtämisestä osaksi kaupunkiorganisaation toimintaa 31.12.2025 mennessä. Organisaatorakenteiden tarkastelun tavoitteena on toimintojen ja palvelujen tehostaminen sekä hallinnollisten rakenteiden ja Kajaanin kaupungin koulutusketjun selkeyttäminen.
- Tarkasteluun liittyen on aiheellista aloittaa samalla yhteistoimintamenettelynä YT-neuvottelut Kajaanin kaupungin koulutusliikelaitoksen henkilöstöä koskien. Lähtökohtaisesti YT-neuvotteluilla ei ole tavoitteena henkilöstömäärän vähentäminen.
-

Valmistelutyöryhmän valmisteluvaiheiden eteneminen

Kaupungin johtoryhmän kokouksessa 29.4.2025 on linjattu, että organisaatorakenteiden tarkastelua varten perustetaan **valmistelutyöryhmä**, johon kuuluvat ainakin **hallintojohtaja/kaupunginlakimies, henkilöstöjohtaja, kehitysjohtaja, sivistysjohtaja, Kajaanin koulutusliikelaitoksen va. johtaja, Kainuun ammattiopiston (KAO) rehtori, lukion rehtori ja henkilöstön edustaja**. Valmistelutyöryhmään voidaan kutsua myös muita henkilöitä tarvittaessa asiantuntijoina. Kuusamon kaupunki pidetään ajan tasalla valmistelusta ja he voivat nimetä halutessaan edustajan valmistelutyöryhmään. Valmistelutyöryhmä raportoi johtoryhmälle ja kaupunginhallitukselle valmisteluvaiheiden etenemisestä.

Kuusamon kaupunki on nimennyt **sivistystoimenjohtaja** Anne Koski-Heikkisen edustajaksi valmistelutyöryhmään.

Valmistelutyöryhmän valmisteluvaiheiden eteneminen

- Kaupunginhallituksen kokouksen 13.5.2025 päätös § 98:
- Kaupunginhallitus **päätti käynnistää Kajaanin kaupungin organisaatorakenteiden tarkastelun ja ensimmäisessä vaiheessa tarkastellaan Kajaanin kaupungin koulutusliikelaitoksen organisaatiomuutos.**
- Lisäksi kaupunginhallitus päätti käynnistää samalla **yhteistoimintamenettelynä YT-neuvottelut Kajaanin kaupungin koulutusliikelaitoksen henkilöstön osalta.**

Valmistelutyöryhmän valmisteluvaiheiden eteneminen

Valmistelutyöryhmä on kokoontunut 21.5., 5.6., 18.6., 6.8., 15.8., 22.8.2025 ja 1.9.2025.

Järjestäytyminen; valmistelutyöryhmän puheenjohtajana on toiminut hallintojohtaja, kaupunginlakimies Paula Halonen ja sihteerinä kehityspäällikkö Tuula Romppanen.

- Keskusteltu mm. valmistelutyöryhmän tehtävistä ja tavoitteista.
- Tarkastelun tavoitteena on, että koulutusliikelaitoksen organisaatiomuutos tulisi voimaan 1.1.2026. Käytännössä kyse on koulutusliikelaitoksen mahdollisesta lakkauttamisesta ja toisen asteen koulutuksen siirtämisestä osaksi kaupunkiorganisaation toimintaa 31.12.2025 mennessä.

Valmistelutyöryhmän valmisteluvaiheiden eteneminen

- Pohdittu vastaanottavaa tahoa kaupunkiorganisaatiossa; vaihtoehtoina nostettu esille sivistystoimiala ja elinvoimapalvelut. Valmistelutyöryhmä on koonnut ja kokoaa näiden vaihtoehtojen plussat ja miinukset.
- Aikataulutettu valmistelutyöryhmän kokoontumiset ja tavoiteaikataulu.
- Asiaa on esitelty kaupunginhallitukselle **iltakouluasiana** kokouksessa 26.8.2025.
- Valmistelutyöryhmä on valmistellut esityksen **kaupunginhallituksen kokoukseen 9.9.2025** ja **kaupunginvaltuuston kokoukseen 30.9.2025**.
- Valmistelutyöryhmä on raportoinut kaupunginhallitukselle 10.6. ja 26.8. (iltakouluasiana) sekä johtoryhmälle 17.6. ,12.8. ja 26.8.2025 valmisteluvaihteiden etenemisestä.

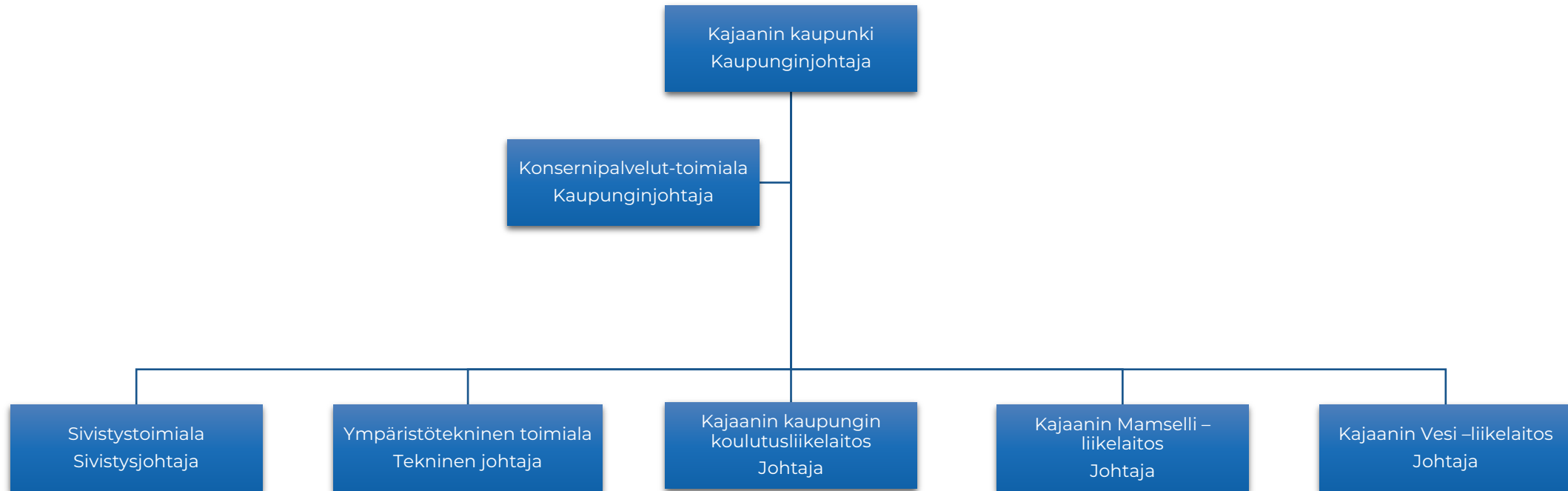
YT-neuvottelut

- **YT-neuvottelut** Kajaanin koulutusliikelaitoksen henkilöstön osalta **käyty**.
- YT-neuvottelut toteutettiin 28.5 ja 6.6.2025. Neuvottelut käytiin hyvässä hengessä ja yhteisymmärryksessä. YT-neuvotteluvelvoite todettiin täytetyksi 6.6. kokouksessa.
- Neuvotteluissa todettiin, että **mahdollisella liikelaitoksen lakkauttamisella ei ole vaikutuksia nykyiseen henkilöstöön**. Mikäli kaupunginvaltuusto päättää koulutusliikelaitoksen lakkauttamisesta, päätöksellä tulee olemaan **vaikutus liikelaitoksen johtajan viran lakkauttamiseen**.

Mitä tällä organisaatiomuutoksella haetaan?

- Taustalla kaupunginhallituksen päätös 13.5.2025 § 98 organisaatiomuutoksen tarkastelulle, ensivaiheena Kajaanin kaupungin koulutusliikelaitoksen organisaatiotarkastelu
- Toisen asteen koulutuksen järjestämistä koskeva selvitys tehty vuonna 2022 (sitä edellinen tehty vuonna v. 2015-2016)
- Keskiössä hallintorakenteiden tarkoituksenmukaistaminen ja johtamisen virtaviivaistaminen
- Hallintorakenteita on syytä tarkastella tilanteessa, kun jo lähitulevaisuudessa nuorten ikäluokat pienenevät ja sitä kautta rahoitus vähenee
- Muutoksella ei ole vaikutuksia opetustyöhön ja koulutuksen järjestämiseen
- Liikelaitoksen mahdollisen lakkautumisen myötä koulutusketju yhtenäistyy ja myös päätöksentekoprosessissa on mahdollista nähdä koulutusasiat kokonaisvaltaisemmin
- Toisen asteen koulutuksen järjestäminen ei edellytä erillistä hallintorakennetta (liikelaitos)
- Kuntalaki 65 §: Kunta tai kuntayhtymä voi perustaa kunnallisen liikelaitoksen liiketaloudellisten periaatteiden mukaan hoidettavaa tehtävää varten. Ammatillinen koulutus ja lukiokoulutus eivät ole liiketaloudellisin perustein hoidettavia kunnan tehtäviä.

Kajaanin kaupunki

Kajaanin kaupungin konsernirakenne

Kajaanin kaupunki

Konsernipalvelut-toimiala
Sivistystoimiala
Ympäristötekniinen toimiala

Sisäinen konserni

Kajaanin kaupungin koulutusliikelaitos
Kajaanin Mamselli -liikelaitos
Kajaanin Vesi -liikelaitos

Tytäryhtiöt

Juridinen konserni

Kajaanin Teknologiakeskus Oy	100 %
Loiste Oy	50,1 %
Kiinteistö Oy Kajaanin Lohtajan Palvelukeskus	74,8 %
Kiinteistö Oy Kajaanin Pietari	100 %
As. Oy Kajaanin Sammonkaaren Pietari (omistus: Koy Kajaanin Pietari 100 %)	100 %
Kajaanin Ammattikorkeakoulu Oy	100 %
Edukai Oy	100 %
Kajaanin Energiatuotanto Oy	100 %
Kainuun Voima Oy (omistus: Kajaanin Energiatuotanto Oy 50 % ja Kajaanin kaupunki 50 %)	100 %
Loiste Lämpö Oy (omistus: Loiste Oy 55 % ja Kajaanin kaupunki 45 %)	72,56 %

Kuntayhtymät

Kainuun liitto	46,8 %
Kainuun jätehuollon kuntayhtymä Eko-Kymppi	42,8%

Omistusyhteisyydet

Kajaanin Palvelutalosaatiö
Vuokatin säätiö

Yhteistoimintasopimus

Ympäristöterveydenhuolto (isäntäkunta Sotkamo)

Kajaanin kaupungin koulutusliikelaitos

Kajaanin kaupungin koulutusliikelaitoksen organisaatio 1.4.2025 alkaen

Koulutusliikelayoksen toimintasääntö, johtoryhmät

- § 8 Ydinjohtoryhmä Ydinjohtoryhmän muodostavat liikelaitoksen johtaja, ammatillisen ja lukiokoulutuksen tulosalueiden rehtorit ja Edukai Oy:n toimitusjohtaja.
- § 9 Koulutusliikelayoksen johtoryhmä Koulutusliikelayoksen johtoryhmän muodostavat liikelaitoksen johtaja, tulosalueiden johtajat, rehtorit, lukion apulaisrehtori ja tulosityksiköiden päälliköt sekä muut liikelaitoksen johtajan määräämät henkilöt. Johtokunnan puheenjohtaja voi osallistua johtoryhmän kokoukseen. Henkilöstön edustajalla on puhe- ja läsnäolo-oikeus johtoryhmässä. Kaupungin hallintosäännössä on määritelty johtoryhmästä (22a §). Johtoryhmän puheenjohtajana toimii liikelaitoksen johtaja tai hänen sijaisensa ja sihteerinä liikelaitoksen hallintosihteer. Kokouksen valmistelijana toimii hallintosihteer.
- § 10 Ammatillisen koulutuksen pedagoginen johtoryhmä Pedagogisen johtoryhmän kokoukseen osallistuu ammattiopiston rehtori, tulosityksiköiden päälliköt, pedagoginen suunnittelija, kestävän kehityksen koordinaattori, digikoordinaattori, laatukoordinaattori ja henkilöstön edustaja. Tulosalueen johtaja, rehtori voi kutsua ryhmään eri asiantuntijoita tarpeen mukaan. Pedagogisen johtoryhmän puheenjohtaja toimii ammatillisen koulutuksen rehtori, joka kutsuu johtoryhmän kokoukseen. Kokouksen valmistelijana ja sihteerinä toimii pedagoginen suunnittelija. Koulutusliikelayoksen johtaja voi osallistua johtoryhmän kokoukseen.
- § 11 Kuusamon tulosityksikön ohjausryhmä Johtokunta nimeää Kuusamon toimipaikan ohjausryhmään kuusi (6) edustajaa, joista vähintään kolme (3) on Kuusamon toimipaikan esittämää edustajaa. Yksi jäsen edustaa Kuusamon toimipaikan henkilöstöä. Yksikön päällikkö, tulosalueen rehtori ja koulutusliikelayoksen johtaja ovat ryhmän jäseniä. Ohjausryhmän puheenjohtajana toimii Kuusamon kaupungin kasvatus- ja sivistystoimialasta vastaava viranhaltija, joka kutsuu ohjausryhmän koolle. Ohjausryhmä toimii yhteistyösopimuksessa sovitun sopimuskauden ajan.
- § 12 Kajaanin lukion johtoryhmä Koulutusliikelayoksen lukiokoulutuksen tulosalueella toimii johtoryhmä. Johtoryhmän muodostavat tulosalueen johtaja, rehtori ja apulaisrehtori sekä opettajakunnan edustajat. Tulosalueen johtaja, rehtori voi kutsua ryhmään eri asiantuntijoita tarpeen mukaan. Johtoryhmän puheenjohtajana toimii lukion rehtori, joka kutsuu kokouksen koolle. Koulutusliikelayoksen johtaja voi osallistua johtoryhmän kokoukseen.

Koulutusliikelaitoksen toimintasääntö

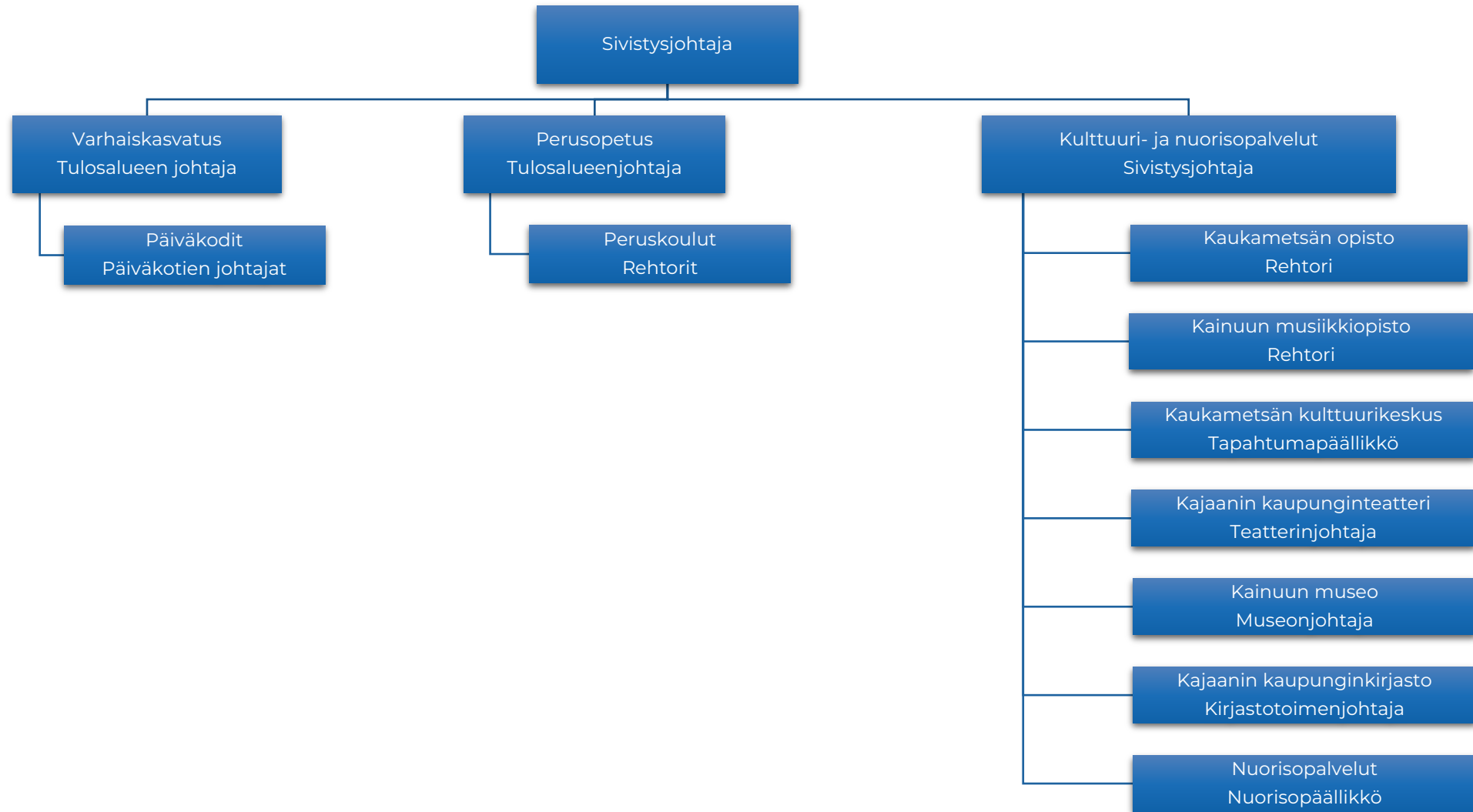
Koulutusliikelaitoksen johtaja johtaa koulutusliikelaitosta tulosvastuullisena johtokunnan alaisuudessa. Koulutusliikelaitoksen johtaja toimii johtokunnan kokouksissa esittelijänä. Varsinaisen esittelijän ollessa poissa tai esteellinen, esittelijänä toimii liikelaitoksen johtajan 1. tai 2. sijainen.

Koulutusliikelaitoksen johtaja

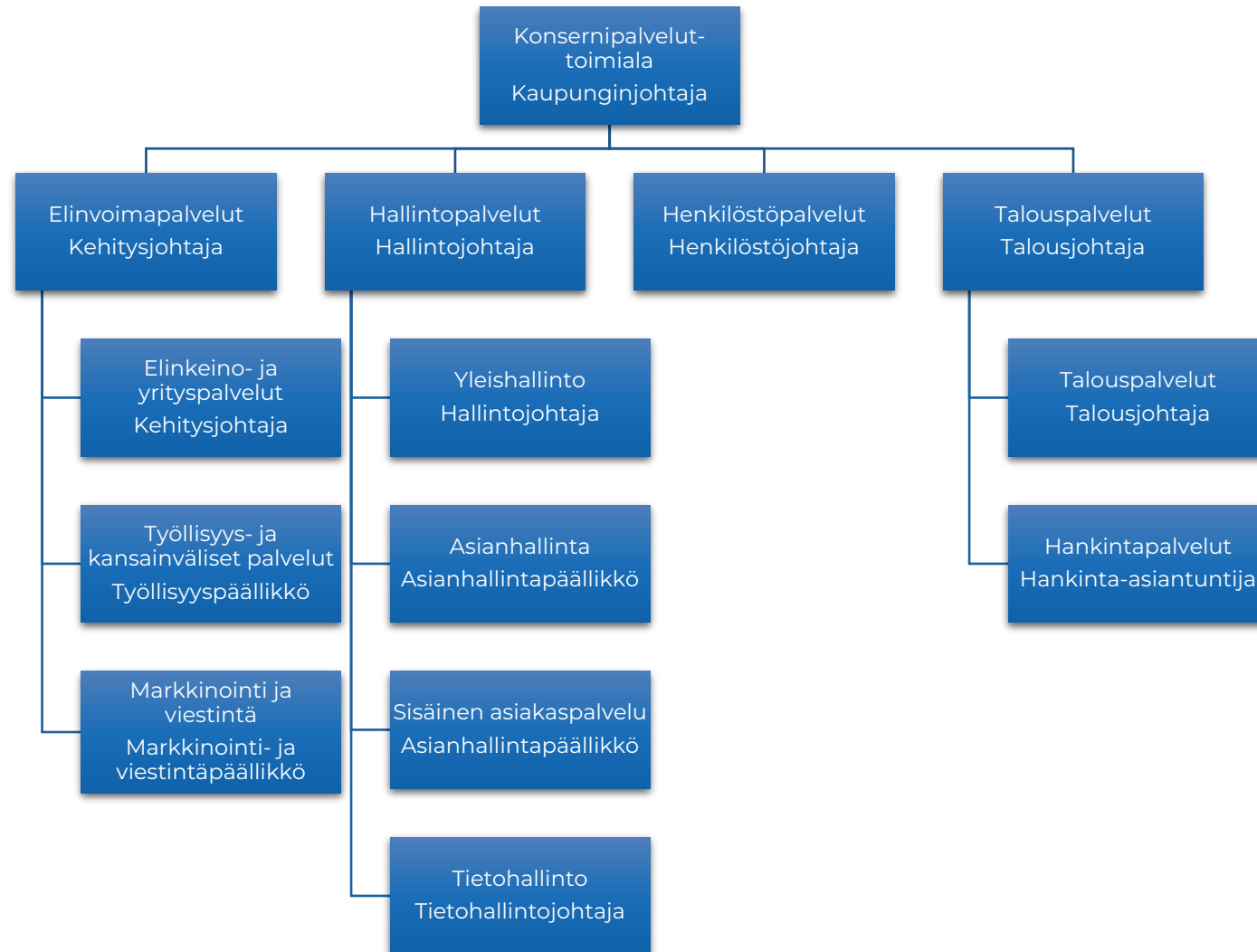
1. johtaa ja kehittää liikelaitoksen toimintaa ennakoiden,
2. vastaa liikelaitoksen strategian kehittämisestä ja toteutumisesta,
3. vastaa liikelaitoksen hallinnosta ja taloudenhoidosta ja sen kehittämisestä,
4. päättää talousarvion rajoissa investointien hankinnoista, palveluksista sekä muista tilauksista ja sopimuksista,
5. päättää talousarvion sisäisistä siirroista ja investointisuunnitelman täytäntöönpanosta,
6. vastaa sisäisestä valvonnasta, riskienhallinnasta ja varautumisesta sekä tietoturvallisuuden ja tietosuojan toteutumisesta,
7. vastaa tietohallinnon ja tietojärjestelmäpalveluiden järjestämisestä liikelaitoksessa,
8. vastaa liikelaitokselta pyydettyjen lausuntojen ja selvitysten toimittamisesta,
9. edustaa ja toimii koulutuksen järjestäjän vastuuhenkilönä suhteessa eri sidosryhmiin,
10. päättää esityksistä tutkintojen ja koulutuksen järjestämisluvan hakemiseksi,

-
- 11. päättää koulutusliikelaitoksen yhteishaun, jatkuvan haun ja laajennettujen oppisopimuskoulutuksen linjausten valmistelusta,
 - 12. päättää kokeiluluvan hakemisesta,
 - 13. päättää liikelaitoksen hankehakemusten jättämisestä ja hankkeiden aloittamisesta,
 - 14. antaa koulutusliikelaitoksen ja oppilaitosten puolesta tehtävät lausunnot, toimituskirjat, kirjelmät, nimeämisesitykset ja rahoitushakemukset,
 - 15. vastaa liikelaitoksen oppilaitosturvallisuuskokonaisuudesta,
 - 16. päättää maa-alan vuokraamisesta tai ostamisesta silloin, kun on tarkoitus rakentaa sille oppilastyönä rakennus tai rakennuksia sekä oikeus hakea ko. maa-alaan kiinteistön muodostamista tai kiinnityksiä,
 - 17. päättää vuokraoikeuden tai kiinteistön myynnistä silloin, kun tontilla ja kiinteistöllä on oppilaitostyönä tehty rakennus,
 - 18. myöntää tutkimusluvat hakemusten perusteella,
 - 19. päättää vastuualueensa tai johtavan viranhaltijan vastuualueen tehtävien ja toimivallan delegoinnista muulle viranhaltijalle. Se jolle toimivalta on siirretty, ei voi sitä edelleen siirtää.
 - 20. johtaa hallinto- ja kehittäminen -tulosyksikköä,
 - 21. muut kuin tässä toimintasäännössä mainitut tehtävät, mitkä vaativat päätösvaltaa.

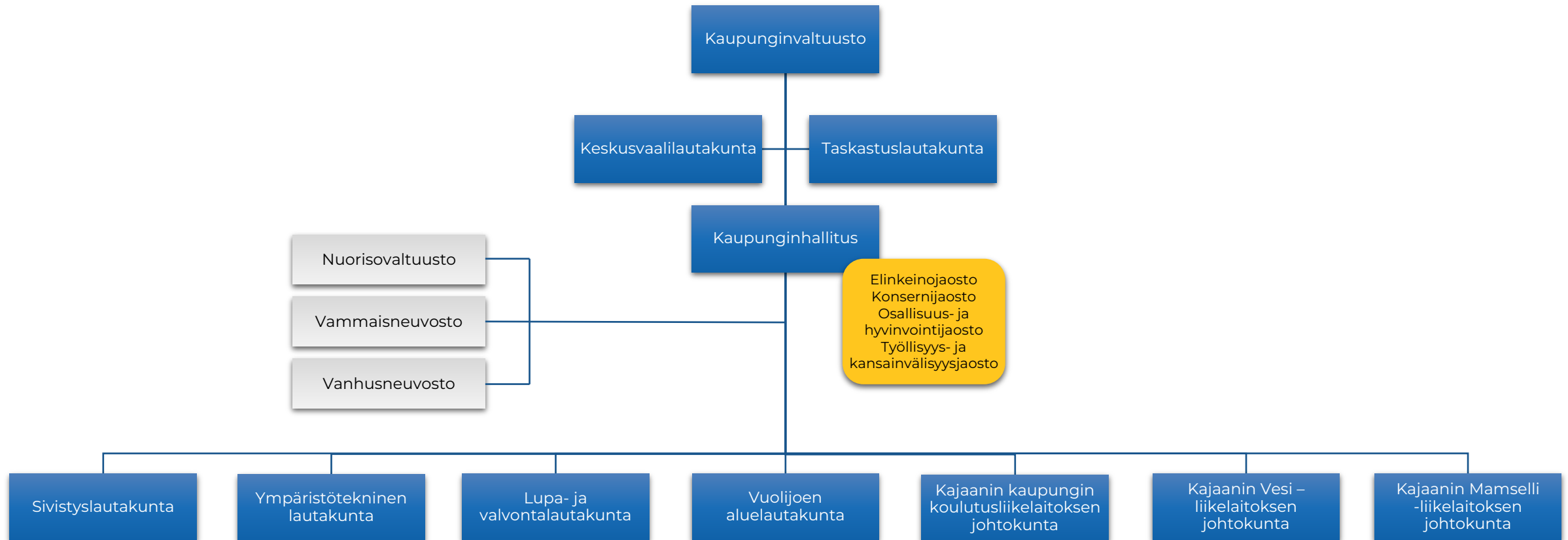
Sivistystoimiala

Konsernipalvelut-toimiala

Luottamushenkilöorganisaatio

Työryhmän tarkastelemat vaihtoehdot siirrettäessä toisen asteen koulutus (Kainuun ammattiopisto ja Kajaanin lukio) osaksi "perus"kaupungin toimintaa

1) Koko toisen asteen koulutuksen siirtyminen sivistystoimialalle:

- **Vaihtoehto A: Toisen asteen koulutus muodostaa oman tulosalueensa, jossa ovat omina tulosityksikköinään Kainuun ammattiopisto ja Kajaanin lukio.** Tulosaluetta johtaa Kainuun ammattiopiston rehtori, lukion rehtori tai sivistysjohtaja taikka tehtävää varten palkataan uusi henkilö. Mikään näistä ei ole suositeltava vaihtoehto.
- **Vaihtoehto B: Perustetaan kaksi uutta tulosaluetta: Ammatillisen koulutuksen tulosalue ja lukiokoulutuksen tulosalue.** Ammatillisen koulutuksen tulosaluetta johtaa ammattiopiston rehtori ja lukiokoulutuksen tulosaluetta johtaa lukion rehtori.
- **Vaihtoehto C: Perustetaan yksi uusi tulosalue ammatilliselle koulutukselle ja liitetään lukiokoulutus samaan tulosalueeseen perusopetuksen kanssa, jolloin muodostuu uusi yleissivistävän koulutuksen tulosalue,** jota johtaa nykyinen perusopetuksen tulosalueen johtaja.

2) Koko toisen asteen koulutuksen siirtyminen elinvoimapaalveluihin:

- Vaihtoehdot 1 A ja 1 B edeltä. Nämä edellyttävät suuria rakenteeellisia muutoksia, jopa uuden toimialan perustamisen.

3) Ammatillisen koulutuksen siirtyminen elinvoimapaalveluihin ja lukiokoulutuksen siirtyminen sivistystoimialalle.

- Ammatillisen koulutuksen osalta vaihtoehdot 1 A ja 1 B, lukiokoulutuksen osalta vaihtoehdot 1 B ja 1 C. Nämä edellyttävät suuria rakenteeellisia muutoksia, jopa uuden toimialan perustamisen.

Vaihtoehtoja luottamushenkilöorganisaatioksi

1. Sivistystoimialalle siirto

- Sivistyslautakunta
- Sivistyslautakunnan alainen uusi jaosto, jonka jäsenet voivat olla valtuuston päättämällä tavalla myös muita kuin lautakunnan jäseniä, eivät kuitenkaan toimialan henkilöstöä, kuten johtokunnassa voi olla. (Kuntalaki 6 luku tarkemmat säännökset)
- Sivistyslautakunnan alainen johtokunta "tehtävää hoitamaan" (vrt. Kainuu-Koillismaan työllisyysalueen johtokunta), mikä mahdollistaa nykyisen kaltaisen kokoonpanon.
- Toimivallan jako sivistyslautakunnalle ja ammatillisen koulutuksen osalta tietyissä asioissa ohjaus / yhteys / raportointi tai seuranta elinkeinojaostolle, mikäli se katsotaan tarpeelliseksi. Mahdollista myös huolehtia ohjauksesta esim. lausuntopyynnöin määrätyissä merkittävissä asioissa.

2. Elinvoimapalveluihin siirto

- Kaupunginhallitus
- Kaupunginhallituksen nykyinen jaosto, esim. elinkeinojaosto
- Kaupunginhallituksen alainen uusi ammatillisen koulutuksen tai toisen asteen koulutuksen jaosto tai johtokunta kuten edellä.

Vaihtoehtoja luottamushenkilöorganisaatioksi, muiden kuntien osallisuus

- Tällä hetkellä koulutusliikelaitoksen johtokunnassa ovat edustettuina Kuusamon kaupungin nimeämät jäsenet (2 kpl), joista toinen on varapuheenjohtaja sekä Kuhmon ja Suomussalmen edustaja (Kuhmo varsinainen ja Suomussalmi tämän varajäsen).
- Kuusamon kaupunki osallistuu KAO:n kustannuksiin maksamalla Kajaanin kaupungille sopimusperusteisesti 400 000 euroa. Sillä perusteella sen rooli suhteessa muihin kuntiin, joissa KAO järjestää ammatillista koulutusta, on erilainen.
- Asianomainen kunta kotikuntana on yksi kuntalaissa säädetyn yleisen vaalikelpoisuuden edellytyksistä. Valtuustoon, kunnanhallitukseen, lautakuntaan tai valiokuntaan sekä edellä mainittujen toimielinten jaostoihin ei voida valita henkilöä, jonka kotikunta on jokin toinen kunta.
- Kuntalaki mahdollistaa kuntien yhteisen toimielimen, mutta koska liikelaitoksen toiminnoista vain ammatillinen koulutus on kuntarajat ylittävää, ei sen perusteella ole tarkoituksenmukaista perustaa kuntien yhteistä toimielintä. (Huom. Kajaanin kaupunki vastaa mm. musiikkiopiston ja etsivän nuorisotyön palveluista usean Kainuun kunnan alueella eli kuntien välillä on muutakin sopimuksenvaraista yhteistyötä sivistystoimialalla.)
- Kuntien osallisuus voitaisiin tarvittaessa järjestää siten, että hallintosäännössä annettaisiin määräykset puhe- ja läsnäolosta asioissa, jotka koskevat ammatillista koulutusta.

Vaihtoehtoisten sijoituskohteiden vertailu: siirtyminen sivistystoimialalle

Vahvuudet ja mahdollisuudet	Yhtenäinen koulutusketju/oppivelvollisuuskokonaisuus, ilmeisempi vaihtoehto (varsinkin lukiokoulutukselle) Sama virka- ja työehtosopimus OVTES Päätöksenteon yhtenäisyys Koulutus on osa sivistystoimialan osaamisprofiilia Voidaan luoda rakenteita ja toimintamalleja myös elinvoimapalveluiden suuntaan Tiedonkulun parantaminen, henkilöstön osaamisen yhteiskäyttö (lukion osalta)
Heikkoudet ja uhat	Ammatillisen koulutuksen osalta välittömän synergiaedun huomiotta jättäminen elinvoima- ja työllisyyspalvelukokonaisuuden kanssa. Miten saataisiin elinvoimapalveluiden osaaminen ammatillisen koulutuksen hyödyksi? Ammatillisen koulutuksen erityispiirteiden (esim. tiivis työelämäyhteistyö, erikäiset opiskelijat, rahoitusjärjestelmä jne.) mahdollinen riittämätön huomiointi, vrt. yleissivistävä koulutus

Vaihtoehtoisten sijoituskohteiden vertailu: siirtyminen elinvoimapalveluihin

Vahvuudet ja mahdollisuudet	Ammatillisen koulutuksen osalta yhteistä tiivistä yhteys työelämään. Yhteinen tavoite työllisyyspalveluiden ja yhteinen toiminta-alue työllisyysalueen kanssa. Kotoutumispalvelut ja -koulutus samassa kotipesässä. Koulutus ja osaaminen luovat elinvoimaa, palvelukokonaisuuden kehittäminen elinkeinoelämän tarpeita vastaavaksi.
Heikkoudet ja uhat	Elinvoimapalveluissa ei ole opetus- ja koulutusalan henkilöstöä ja osaamista. Kaupungin koulutusorganisaatioiden jakaantuminen kahdelle eri toimialalle. Etenkin lukiokoulutuksen osalta sivistystoimiala on ilmeisempi vaihtoehto. Tavoite yhtenäisestä koulutusketjusta jää toteutumatta. Päätöksenteko hajautuu ja mahdolliset synergiaedut sivistyspalvelujen kanssa voivat jäädä toteutumatta.

Vaikutusten arviointi

Juridiikka ja hallintosääntö	• Koulutusliikelaitos ei ole itsenäinen juridinen oikeushenkilö • Kyseessä on koulutuksenjärjestäjänä ja työnantajana toimivan Kajaanin kaupungin sisäinen organisaatiouudistus. • Kajaanin kaupungin hallintosäännön päivittäminen tarvittavilta osin ja liikelaitoksen toimintasäännön määräysten sisällyttäminen osaksi hallintosääntöä tai muita sääntöjä.

Vaikutusten arviointi

Verotus; tulo- ja varainsiirtoverotus ja alv-verotus	• Koulutusliikelaitoksen lakkauttamisessa ja KAO:n ja lukion siirrossa kaupungin sivistystoimialalle on kyse kaupungin sisäisistä siirroista eikä niillä ole välittömiä tuloveroseuraamuksia. • Koulutusliikelaitoksen lakkauttamisessa ja KAO:n sekä lukion siirrossa kaupungin sivistystoimialalle on kyse kaupungin sisäisestä siirroista eikä niillä ole välittömiä arvonlisäveroseuraamuksia.

Rahoitus

- Opetus- ja kulttuuriministeriö rahoittaa ammatillista koulutusta osana opetus- ja kulttuuritoimen rahoitusjärjestelmää. Rahoitus myönnetään koulutuksen järjestäjälle, joka päättää tarkemmin sen käytöstä koulutuksen järjestämiseen.
- Valtionosuus on yleiskatteista ja rahoituksen saaja voi kohdistaa rahat parhaaksi katsomallaan tavalla
- Valtionosuusjärjestelmää täydennetään erilaisilla valtionavustuksilla, joita myönnetään koulutukseen ja sen kehittämiseen opetus- ja kulttuuriministeriön budjettiosuudesta valtion talousarviosta

Rahoitusjärjestelmät uudistuvat 2026

- Ammatillisen koulutuksen rahoitusjärjestelmää on uudistettu lailla (1079/2024), joka tulee voimaan **1.1.2026** ja jota sovelletaan ensimmäisen kerran vuoden 2026 rahoitukseen.
- Rahoituksen painopiste siirtyy **opiskelijavuosista (70 % -> 50 %)** enemmän **tutkintoihin ja tutkinnon osien osaamispisteisiin (20 % -> 30 %)** sekä **valmistumisen jälkeiseen työllistymiseen ja jatko-opintoihin (10 % -> 18 %)**, **opiskelija- ja työelämäpalautteen** osuus on **2 %** (kummastakin 1 %).
- Lukiokoulutuksen rahoitusjärjestelmä uudistus koskee valtaosin pieniä < 200 opiskelijan koulutuksen järjestäjiä.
- Jatkossa alle 200 opiskelijan koulutuksen järjestäjät jaetaan kahteen kategoriaan. Uudeksi ehdoksi tulee kunnan syrjäisyys, ja toinen ehto koskee kansalliskieliin kuuluvan opetuskielen olemista kunnassa vähemmistökielenä.

OKM Valtionosuus 2025

VALTIONOSUUS/RAHOITUSOVELLUS 2025 *** OPETUS- JA KULTTUURITOIMI *** PVM: 24.07.2025 *** 467
*** RAPORTTI: VOS6SL25 ***

YKSITYISKOHTAINEN LASKELMA KÄYTTÖKUSTANNUKSIIN MYÖNNETYSTÄ
VALTIONOSUUDESTA/RAHOITUKSESTA (EUROA) VUODELLE 2025.

Koulutusmuoto	01 Laskennall. perusteen yksiköiden lkm	02 Laskennall. peruste /yksikkö	03 Valtionos. laskennall. peruste	04 Rahoi- tus%	05 Kokonais- rahoitus	06 Kokonais- rahoitus aiemmin	07 Kok. rah. muutos aiempaan
002053 Kajaanin kaupunki							
20074 Perusop: aikuisten po arv.korj	-200,0	368,63	-73.726	100,00	-73.726	-73.726	0
20056 Perusop: piden. vaik.keh.vamm	5,0	38.145,40	190.727	100,00	190.727	190.727	0
20057 Perusop: muu pidennetyn oppiv.	58,0	23.800,81	1.380.447	100,00	1.380.447	1.380.447	0
20060 Joustavan perusopetuksen lisä	20,0	2.954,77	59.095	100,00	59.095	59.095	0
20067 Perusop: valmistava opetus	842,0	1.490,56	1.255.052	100,00	1.255.052	1.255.052	0
20073 Perusop: valmistavan arviokorj	-58,0	1.490,56	-86.452	100,00	-86.452	-86.452	0
20039 Aamu- ja iltapäivätoiminta	18.419,0	26,00	478.894	57,00	272.970	272.970	0
20013 Lukiokoulutus, nuorten oppim.	582,2	7.974,24	4.642.337	100,00	4.642.337	4.642.337	0
20014 Lukiokoulutus, aikuisten oppim	9,4	4.904,16	45.854	100,00	45.854	45.854	0
20078 Lukiok.erityiset koul.tehtävät	1,0	28.282,00	28.282	100,00	28.282	28.282	0
01951 Kainuun musiikkiopisto	24.034,0	91,69	2.203.677	57,00	1.256.096	1.256.096	0
- taiteen perusopetus							
02236 Kaukametsän opisto	9.809,0	100,48	985.608	57,00	561.797	561.797	0
- vapaa sivistystyö							
02236 Kaukametsän opisto	491,0	100,48	49.336	100,00	49.336	49.336	0
- kotoutumissuunnitelma							
20089 Amm. koulutuksen perusrahoitus	1,0	20.540.815,00	20.540.815	100,00	20.540.815	20.540.815	0
20090 Amm. koulut. suoritusrahoitus	1,0	5.953.906,00	5.953.906	100,00	5.953.906	5.953.906	0
20094 Amm. koul. vaikuttavuusrahoit.	1,0	3.378.062,00	3.378.062	100,00	3.378.062	3.378.062	0
20004 Liikuntatoiminta	36.513,0	12,00	438.156	29,70	130.132	130.132	0
20005 Nuorisotyö	11.597,0	15,00	173.955	29,70	51.665	51.665	0
28030 Kainuun museo	4,6	86.847,00	399.496	37,00	147.814	147.814	0
- museoiden perusrahoitus							
28104 Kajaanin taidemuseo	4,4	86.847,00	382.127	37,00	141.387	141.387	0
- museoiden perusrahoitus							
28211 Kajaanin kaupunginteatteri	50,5	65.274,00	3.296.337	37,00	1.219.645	1.219.645	0
- perusrahoitus							
28211 Kajaanin kaupunginteatteri	8,5	65.274,00	554.829	60,00	332.897	332.897	0
- korotettu rahoitus							
28030 Kainuun museo	3,2	86.847,00	277.910	85,00	236.224	236.224	0
- alueellinen vastuumuseotehtävä							
20007 Kunnan omarah.osuus lukiokoul.	36.513,0	-100,52	0	100,00	-3.670.287	-3.670.287	0
20093 Kunnan omarah.osuus amm.koul.	36.513,0	-196,45	0	100,00	-7.172.979	-7.172.979	0
002053 Kajaanin kaupunki	.	.	46.554.724	.	30.871.096	30.871.096	0

	Ammatillinen koulutus	Lukio
	20 540 815	4 642 337
	5 953 906	45 854
	3 378 062	28 282
	29 872 783	4 716 473
omarahoitussosuus -	7 172 979	- 3 670 287
Yhteensä	22 699 804	1 046 186

Liikelaitoksen purku – taloudelliset/kirjanpidolliset vaihtoehdot

Osaksi peruskaupunkia

(toimiala tai tulosalue olemassa olevaan toimialaan)

- Lakkautettavan liikelaitoksen tase yhdistellään kunnan taseeseen rivi riviltä sisäiset erät eliminoiden tilinpäätösyhdistelyä vastaavalla tavalla.
- Peruskaupungin talousohjauksen periaatteet ja käytänteet – Toimialan talousarvioraamiin pohjaava. (huom. Raami pohjaa tuloennusteisiin)
- Kohdistetaan aiheuttamisperiaatteella keskeiset tulot ja menot, käyttöomaisuuden poistot (pl. Tuloslaskelman rahoitusosa)

Kirjanpidollisesti eriytetty taseyksikkö

- Eriyttämällä tarkoitetaan liiketoiminnan tulojen ja menojen sekä varojen ja pääomien pitämistä erillään kunnan kirjanpidossa siten, että liiketoiminnalle voidaan laatia tuloslaskelma ja tase.
- tasejatkuvuuden periaate siten, että kertyvät yli- ja alijäämät kumuloituvat liiketoiminnan omaan pääomaan
- Muun taseyksikön talousarviossa on tuloslaskelma-, investointi- ja rahoitusosat. Jokaisessa osassa esitetään taseyksikölle asetettavat tavoitteet, perustelut ja budjettilaskelma
- Sekä valtuusto että taseyksiköstä vastaava toimielin asettavat taseyksikölle sitovia tavoitteita, jotka tulee erottaa toisistaan selkein merkinnöin
- Kirjanpidollisen taseyksikön tilinpäätöslaskelmat laaditaan samoilla kaavoilla kuin kunnallisen liikelaitoksen tilinpäätöslaskelmat
- Jos laskennallinen taseyksikkö muutetaan kesken tilikauden kirjanpidolliseksi taseyksiköksi, on kaikki tilikauden aikaiset tapahtumat käytävä läpi ja varmistettava niiden kirjaamisperiaatteet.

Laskennallisesti eriytetty taseyksikkö

- Laskennallinen taseyksikkö poikkeaa liikelaitoksesta ja kirjanpidollisesta taseyksiköstä siten, että kaikkia eriä ei kohdisteta yksikölle tarkasti.
- Laskennallinen eriyttäminen voidaan tehdä kunnan kirjanpidossa esimerkiksi vastapuolitunnisteilla (kumppanikoodilla) muodostamatta kuitenkaan erillistä kirjanpitoyksikköä, joka tilinavauksessa eriytettäisiin kunnan muusta kirjanpidosta, ja joka tilinpäätöksessä yhdisteltäisiin muuhun kirjanpitoon
- Noudattelee muilta osin kirjanpidollisesti eriytetyn taseyksikön käytänteitä.

Kirjanpidollinen taseyksikkö

- Kirjanpidollinen taseyksikkö -malli on **sovellettavissa kunnan tehtävään, jossa edellytetään kirjanpidon eriyttämistä ja tasejatkuvuutta** mutta joka kuitenkin pidetään talousarviossa kunnan muiden tehtävien yhteydessä.
- Kirjanpidollisesta taseyksiköstä voidaan muodostaa taloushallinnon järjestelmään erillinen kirjanpitoyksikkö tai se voidaan pitää erillään muun laskentatunnisteen osan avulla (esimerkiksi organisaatorakennetta kuvaava koodi).

→ Toisen asteen koulutuksen osalta edellytystä ei ole.

Kirjanpidon eriyttäminen – mitä, miksi, milloin?

- Kilpailulaki 30 d §
- Kilpailutilanteessa markkinoilla toimiessa eriytettävä
- Liikevaihto vähintään 40 000 €/vuosi
- 1.1.2020 alkaen
- Kunta, kuntayhtymä tai niiden määräysvaltaan kuuluva yksikkö
 - Taseyksikkö, tulosityksikkö, liikelaitos, toimiala, tytäryhteisö, säätiö
 - Ei koske viranomaistoimintaa
- Tuloslaskelma + kustannuslaskennan periaatteet
 - Yksikkökohtaisesti eriytettävä
- Tarkoituksena estää mm. alihinnoittelu ja ristisubventio
- Kustannusten kohdentaminen
- Markkinaperusteinen hinnoittelu
 - ML. tuottovaatimus

Vaikutusten arviointi

Talous	• Koulutusliikelaitoksen lakkauttamiselle ja KAO:n sekä lukion siirtämisellä kaupungin sivistystoimialalle ei ole taloudellisia esteitä. • Liikelaitokselle on laadittu tilinpäätöksessä tase, tuloslaskelma, rahoituslaskelma ja niiden liitetiedot sekä talousarvion toteutumisvertailu ja toimintakertomus. → Peruskaupungin toimialat/tulosalueet esittävät tuloslaskelman, talousarvion toteumavertailun ja toimintakertomuksen osana toimialan toimintakertomusta ja investoinnit osana Kajaanin kaupungin investointeja. Talousarvio 2026 laaditaan nykyiselle organisaatorakenteelle ja yhdistetään muutoksen toteutuessa peruskaupungin hierarkiaan. → Käyttöön tulee Kajaanin kaupungin talousohjauksen käytänteet. Talousarvion valmistelussa arvioidaan toisen asteen rahoitus vastaavasti kuin nykyisin liikelaitosmallissa ja rahoitus ohjataan kyseisten palveluiden järjestämiseen talousarvion raamiohjauksella. → Talouden laskentatunnisterakenne toteutetaan nykymuotoisena. → Käyttöomaisuus ja poistot kirjataan kustannuspaikkatasolla ja taseesta on yksilöitävissä toisen asteen koulutukseen liittyvät omaisuuserät

Vaikutusten arviointi

VASTATTAVAA	1-12/2024	1-12/2023
A OMA PÄÄOMA	17 690 136,24	17 013 984,20
I Peruspääoma	750 000,00	750 000,00
III Muut omat rahastot	2 624 937,50	2 815 985,22
IV Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)	13 447 998,98	12 499 009,34
V Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	867 199,76	948 989,64

Talous

Koulutusliikelaitoksen taseessa on omaa pääomaa n. 17,7 M€ (tp2024)

- Muu oma rahasto 2,6 M€ (=kehittämisrahasto)
- Kertynyttä ylijäämää on yhteensä n. 14,3 M€

Kehittämisrahasto on siirtynyt Kainuun hallintokokeilun päättyessä liikelaitokselle, 1.1.2013 avaavan taseen ollessa n. 2,96 M€ (oma pääoma 1.1.2013 liikelaitoksella n. 7,5 M€). Kehittämisrahastolla on erilliset säännöt vuodelta 2015

Kajaanin kaupunki + liikelaitokset yhdistellyssä taseessa kyseistä rahastoa ei ole. Erä kohdistuu kaupunki + liikelaitostasolla edellisten tilikausien yli-/alijäämään.

Kirjanpitolautakunnan yleisohjeen mukaan kunnan muut omat rahastot ovat kunnan vapaaehtoisesti perustamia yleiskatteisia rahastoja. Tällainen rahasto on muun muassa vahinkorahasto. Tavanomaisen toiminnan menojen kattamiseen tarkoitettua omaa rahastoa ei voida pitää hyvän kirjanpitotavan mukaisena

→ Kehittämisrahasto lopetetaan mikäli Koulutusliikelaitos yhdistetään peruskaupunkiin.

- Kehittämisrahaston kautta aiemmin toteutettujen investointien vuosittaisiin poistoihin kohdistetaan vastaavat poistoerojen vähennykset, eli näillä ei ole tulosvaikutusta.

→ Kajaanin kaupungilla on investointivaraus Kajaanin kaupungin rakennusten, alueen, infrastruktuurin ja elinvoiman kehittämistä tukeviin hankkeisiin investointisuunnitelman mukaisesti. **Kyseisestä investointivaruuksesta varataan kehittämisrahaston saldoa vastaava osuus toisen asteen koulutuksen investointisuunnitelman mukaisiin kohteisiin.**

Vaikutusten arviointi

Talous	• Koulutusliikelaitoksen lakkauttamisen taloudelliset vaikutukset muodostuvat mm. seuraavista tekijöistä: • Osa kustannuksista on kertaluonteisia ja osa säästöistä ja kustannuksista näkyy pidemmällä aikavälillä • Liikelaitoksen johtajan viran lakkauttaminen, säästö vuositasolla n. 120 000 € • Toimielinten määrän mahdollinen vähentäminen, säästö n. 8 000 € • Tehtävien uudelleen järjestelyn vaikutukset x € • Organisaatiomuutoksesta johtuvat hallinnolliset kustannukset esim. talous- ja HR-järjestelmien tietojen siirto sekä tietohallintoon liittyvät kustannukset

Vaikutusten arviointi

Rahoitus ja koulutuksen järjestämisluvat	• Va. koulutusliikelaitoksen johtaja on ollut yhteydessä OKM:ään liittyen koulutuksen järjestämislupa-asioihin. • Vastaus: OKM on myöntänyt ammatillisen koulutuksen, lukiokoulutuksen ja tutkintokoulutukseen valmistavan koulutuksen järjestämisluvat Kajaanin kaupungille. Mahdolliset muutokset Kajaanin kaupungin sisäisessä organisaatiossa eivät vaikuta niihin.

Vaikutusten arviointi

Sopimukset	• Sopimusten selvittely työn alla. • Noin 200 sopimusta läpikäytävänä ja mahdollisesti päivitettävänä. • Olennaista on, onko sopimusosapuolena ollut Kajaanin kaupunki, Kajaanin kaupungin koulutusliikelaitos, Kainuun ammattiopisto, Kajaanin lukio vai Edukai Oy. Tarkastellaan, miten sopimusten suhteen tulisi toimia muuttuvassa tilanteessa.

Liikelaitoksen lakkauttaminen, vaikutusten arviointi

Johtaminen ja hallinto

- Liikelaitoksen johtajan tehtävä lakkautuu, vaikutukset tehtäväjärjestelyihin.
- Liikelaitoksen johtokunta lakkautuu – vaikutukset toimielinrakenteeseen (vaihtoehtoja aiemmin) ja muiden kuntien osallisuuteen päätöksenteossa.
- Liikelaitoksen johtajan työpanos on painottunut KAO:n puolelle: erityisesti KAO:lla on tarve vahvistaa johtamisrakennetta, kun liikelaitoksen johtajan työpanos jää pois.
- Liikelaitoksen johtajan tehtävän lakkautuessa tehtäviä ja vastuuta siirtyy myös uuteen ”emo-organisaatioon”, sivistystoimialalle tai elinvoimapalveluihin: miten tehtävät jaetaan ja resursoidaan.
- Lukion osalta on huolehdittava siitä, että ns. liikelaitoksen yhteiset palvelut ja toiminnot toteutuvat edelleen saumattomasti ja ilman lukion lisäpanostuksia.

Vaikutusten arviointi

Henkilöstö	• Muutoksella ei ole vaikutusta henkilöstön asemaan, sillä koulutusliikelaitoksen palveluksessa olevan henkilöstön työnantaja ei vaihdu, kun koulutusliikelaitoksen hallinnoima koulutus siirretään ”peruskaupungille”. • Suurin osa koulutusliikelaitoksen henkilöstöstä on joko ”puhtaasti” Kainuun ammattiopiston henkilöstöä tai Kajaanin lukion henkilöstöä. Heidän osaltaan työtehtävät, palvelussuhteen ehdot ja sijoittuminen organisaatiossa säilyvät lähtökohtaisesti ennallaan. • Kajaanin kaupungin koulutusliikelaitoksen henkilöstön määrä yhteensä 350 henk. (30.4.2025)

Vaikutusten arviointi

Henkilöstö	• Liikelaitoksen johtajan alaisuudessa työskentelevien henkilöiden (pl. rehtorit) sijoittuminen jatkossa ratkaistava: digitiimi, Wilma/Primus-pääkäyttäjät, kehittämissuunnittelija, kv-koordinaattori, hallintosihteeri, laitosmies, yht. 11 hlöä. Kuka johtaa tätä tulosityksikköä jatkossa? Mikäli tehtävistä yli puolet KAO:lla, luontainen sijoittuminen KAO:lle, palvelut ostopalveluna lukiolle. • Mahdolliset synergiaedut kaupungin toimintojen kanssa tarkastellaan myöhemmin, esim. markkinointi ja viestintä, yhteiset opettajat, oppimisen tuki, kehittämistyö, hankkeet jne.

Vaikutusten arviointi

Opiskelijat	• Koulutusliikelaitos on hallintomalli. • Koulutusliikelaitoksella ei ole yhtään opiskelijaa, vaan opiskelijat ovat joko Kainuun ammattiopiston tai Kajaanin lukion opiskelijoita. • Lähtökohtaisesti muutoksella ei ole vaikutuksia opiskelijoihin tai heidän asemaansa. • Opiskelijoiden asema määräytyy ammatillisesta koulutuksesta ja lukiokoulutuksesta annetun lainsäädännön ja muun sääntelyn perusteella. • Kainuun ammattiopistossa on tällä hetkellä yhteensä 3226 opiskelijaa. • Kajaanin lukiolla on tällä hetkellä 625 opiskelijaa yleislinjalla ja 8 opiskelijaa aikuislinjalla.

Vaikutusten arviointi

Työelämä ja kumppanuudet	• Koulutusliikelaitos on hallintomalli, hallintomallilla ei ole lähtökohtaisesti vaikutusta työelämäyhteyksiin ja kumppanuuksiin. • Sopimustarkastelussa on huolehdittava myös työelämään liittyvien sopimusten ja kumppanuksien ajantasaisuudesta.

Vaikutusten arviointi

Muut huomioitavat	• Tytäryhtiö Edukai Oy:n asemoituminen suhteessa kaupunkiin ja/tai KAO:on jatkossa. Edukai Oy on konsernirakenteessa ollut tähänkin asti kaupungin tytäryhtiö, vaikka käytännössä yhtiö on mielletty liikelaitoksen tytäryhtiöksi. Tarve järjestää koulutuksia yhtiön kautta markkinaehtoisesti on lisääntymässä, kun valtionosuusrahoitus aikuisten lisäkouluttamiseen vähenee. Muutoinkin tiivis yhteistyö KAO:n kanssa jatkuu organisaatiomuutoksesta huolimatta.

Esitys toimenpiteistä:

- Koulutusliikelaitos lakkautetaan.
- Kajaanin lukio ja Kainuun ammattiopisto (KAO) siirtyvät omiksi tulosalueikseen kaupungin sivistystoimialalle sivistyslautakunnan alaisuuteen.
- KAO:n asioiden osalta yhteys elinkeinojaostoon.
- Muutoksen vaikutukset Edukai Oy:hyn huomioitava, asemointi jatkossa suhteessa kaupunkiin ja KAO:oon.
- Kajaanin kaupungin organisaatorakenne ja hallintosääntö päivitetään myöhemmin vastaamaan uutta organisaatorakennetta ja toimivaltuuksia erillisillä kaupunginvaltuuston päätöksillä.

Luonnos uudeksi organisaatiokaavioksi

- *Tähän lisätään uusi organisaatiokaavioluonnos sekä henkilöstöorganisaation että luottamushenkilöorganisaation osalta.*

Kajaanin kaupunki

Yhteenveto Koulutusliikelaituksen henkilöstökyselystä

www.kajaani.fi

Huomioita ja yhteenvetoa

- Kyselyn vastaajajoukko oli suuri, N=140
- Vastauksissa muutokseen liittyvä ”pelkopuhe” korostunutta.
- Prosessin tiukka aikataulu ja kyselyn aito vaikuttaminen nostettiin esille.
- Vastauksia sortattu oppilaitoksittain (lukio, KAO), ei suuria eroja vastauksissa oppilaitosten kesken.
- Muutamissa vastauksissa pelättiin yhdistymistä johonkin toiseen oppilaitokseen (koskee ammatillista koulutusta ja joku oli nimennyt OSAO:n)
- Yleisenä huomiona voidaan todeta, että kyselyn kysymykset olivat osittain vaikeita, eikä vastaaja tiennyt tarkalleen miten niihin tulisi vastata. Nyt osa on vastannut omasta näkökulmasta, jotkut organisaation näkökulmasta, uhkakuvista käsin tai toiveiden visiosta käsin
- Vastauksissa paljon päällekkäisyyttä.
- Organisatoriset vaihtoehdot (Sivistys-toimiala, Elinvoimapalvelut-toimiala, ei osaa sanoa) olivat lähes yhtä vahvoja.

Korostuneet vastaukset

- **Opiskelijan laadukkaat koulutuspalvelut tulee turvata**

- Lähes kaikki vastaukset korostavat, että toiminnan keskiössä tulee olla opiskelija: laadukas opetus, riittävä tuki ja joustavat opintopolut.
- Muutos ei saa tuoda heikennystä koulutuspalveluiden tarjoamiseen

- **Johtaminen ja prosessinjohtaminen**

- Molempien rehtorien roolia halutaan vahvistaa työarjessa ja lisäksi rehtorin roolin merkitystä korostetaan mahdollisessa muutostilanteessa.
- Myös rehtoreiden jaksamisesta kannettiin huolta. Pelkona hallinnollisen työmäärän kasvaminen ja se, että uudistunut rooli vie rehtorien työn enemmän ulkopoliittikkaan.
- Prosessin valmistelu nähdään pienen porukan työnä, eikä vaihtoehtoja ole ollut riittävästi tietoa. Etukäteen olisi toivottu infotilaisuutta ja parissa vastauksessa esitettiin toive tämän kyselyn yleisen tason yhteenvedosta henkilöstölle.

- **Resurssit ja työhyvinvointi**

- Henkilöstö kokee, että opetukseen ja tukipalveluihin tarvitaan lisää resursseja, kun taas hallinnon karsiminen (esim. synergia peruskaupungin kanssa) voisi olla perusteltua.
- Työhyvinvoinnin tukemiseen ja riittävät henkilöstöresurssit ovat kriittisiä tekijöitä, jotta jaksaminen ja sitoutuminen voidaan turvata. Monissa vastauksissa nostettiin esille vuosien taakka, joka nyt ulosmitataan tässä hetkessä (yt-kierrokset, organisaation muutokset)

Lopuksi

- Osa koki asian valmistelun ja viestinnän riittäväksi
- Jotkut lähettivät kiitokset valmistelutyöryhmälle ja tsemppiä tulevaan
- Osa negatiivisista vastauksista koski asioita, jotka eivät mahdollisella organisaatiomuutoksella korjaudu
- Toiveiden tynnyri ja huolien hukkaputki

Kajaanin kaupunki

**Kiitos ja hyvää
syksyä!**